

Vergaderjaar 2004–2005

27 487

Behoeftestelling Link 16 tactische datalink

Nr. 8

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 juni 2005

Inleiding

Op 12 november 2004 heb ik u per brief (kamerstuk 27 487 nr. 5) geïnformeerd over de investering in verband met de Modificatie M5 voor het F-16 gevechtsvliegtuig. In deze brief heb ik uiteengezet dat dit toestel periodiek moet worden gemoderniseerd om slagvaardig te kunnen reageren op veranderde dreigingen en om technische ontwikkelingen te kunnen blijven volgen. Alleen zo kan de F-16 blijven voldoen aan hoge eisen van effectief optreden, hoogwaardige commandovoering met snelle data-verbindingen, veiligheid en zelfbescherming.

In de brief over de F-16 modificatie M5 is een systeem aangekondigd dat vlucht-, doel- en wapengegevens op het vizier van de vliegerhelm van de F-16 vlieger kan projecteren, het «Helmet Mounted Cueing System» (HMCS). Eind 2004 was dit systeem bij de Koninklijke luchtmacht in studie. Als onderdeel van deze studie was een beproeving in de praktijk voorzien. Destijds was het mijn voornemen in 2005 een besluit te nemen over de verwerving van het HMCS, op grond van de resultaten van de studie en de beproeving. De studie en de praktijkbeproeving zijn inmiddels met positief resultaat voltooid. In deze brief informeer ik u over de verwerving van het HMCS.

Het projectbudget van het HMCS bedraagt € 24 miljoen. Dit bedrag blijft onder de grens van € 25 miljoen die volgens het Defensie Materieelproces een afzonderlijke behoeftestelling aan u voorschrijft. Omdat ik eerder melding heb gemaakt van het project, hecht ik er aan u nader over de voortgang ervan te informeren.

Beschrijving en toegevoegde waarde HMCS

Voor een effectieve en veilige uitvoering van een vlucht heeft een F-16 vlieger gegevens nodig over de vluchtomstandigheden, zoals de vlieg-richting, de hoogte, de snelheid en de stand van het vliegtuig. Ook heeft

de vlieger gegevens nodig over de posities van eigen en vijandige vliegtuigen en van lucht- en gronddoelen. Ten slotte heeft de vlieger gegevens nodig over de meegevoerde bewapening om te kunnen beoordelen of een doel binnen de geldende «Rules of Engagement» en effectief kan worden bestreden.

Voor de weergave van vlucht-, doel- en wapengegevens beschikt de vlieger thans over het «Head Up Display» (HUD). Dit is een optisch systeem dat is gemonteerd op het instrumentenpaneel in de cockpit van de F-16. Teneinde met het HUD-richtmiddel een lucht- of gronddoel te kunnen waarnemen en om wapengegevens beschikbaar te krijgen, moet een vlieger het vliegtuig manoeuvreren om het HUD op een doel te kunnen richten. Voor een gronddoel moet bovendien vanaf een veilige hoogte een daling worden ingezet.

Het HMCS daarentegen is een dynamisch systeem dat vlucht-, doel- en wapengegevens onafgebroken op het vizier van de vliegerhelm van de F-16 vlieger projecteert. Met het HMCS kan de vlieger zonder manoeuvreren zijn hoofd in de richting van een lucht- of gronddoel draaien, waarna op het vizier een kader wordt geprojecteerd. Binnen dit kader bevindt zich het doel. Het juiste doel kan zo snel worden geïdentificeerd waarna in voorkomend geval tot inzet van bewapening kan worden overgegaan. Met het HMCS als richtmiddel hoeft de vlieger het vliegtuig dus niet te manoeuvreren en, omdat hij geen daling naar een gronddoel hoeft in te zetten, kan hij bovendien op veilige hoogte blijven. Door het HMCS kan een doel sneller worden waargenomen en geïdentificeerd en kan bewapening sneller en effectiever worden ingezet met een verkleind risico op onnodige slachtoffers en nevenschade.

Met de Europese landen («European Participating Air Forces» EPAF) binnen het internationale F-16 samenwerkingsverband («Multi Nation Fighter Program» MNFP) is het HMCS beproefd door testvliegers van de Koninklijke luchtmacht. Hiervoor heeft de Deense luchtmacht HMCS-systemen beschikbaar gesteld. De Deense luchtmacht heeft het HMCS reeds tot volle tevredenheid in gebruik, evenals de Amerikaanse en Noorse strijdkrachten. Andere toekomstige gebruikers zijn de Poolse, Griekse en Turkse luchtmachten. Tijdens de beproeving bleek dat de weergave van vlucht-, doel- en wapengegevens belangrijke voordelen oplevert. Ook worden de posities van andere vliegtuigen in de vliegerhelm geprojecteerd. Hierdoor heeft de vlieger niet alleen steeds de gegevens over zijn vliegomstandigheden beschikbaar, maar kan hij bovendien andere vliegtuigen op een eenvoudige manier waarnemen. De werklust van de vlieger wordt hierdoor verlaagd terwijl tegelijkertijd het omgevingsbewustzijn van de vlieger toeneemt. Daarmee neemt de effectiviteit van de doelbestrijding toe en verbetert tevens de vliegveiligheid.

Kwantitatieve behoefte

Het HMCS bestaat uit drie deelsystemen, te weten een deelsysteem in de cockpit waarmee de stand van de vliegerhelm wordt gemeten en de kijkrichting van de vlieger naar een doel kan worden bepaald. Dit deelsysteem wordt in het vliegtuig geïnstalleerd en is daarmee vliegtuiggebonden. Het tweede, niet-vliegtuiggebonden deelsysteem betreft de vliegerhelm met daarop gemonteerd het HMCS-richtmiddel. Het laatste deelsysteem betreft test-, verificatie- en onderhoudsapparatuur voor zowel de vliegtuiggebonden als de niet-vliegtuiggebonden deelsystemen.

Nederland heeft de beschikking over 108 F-16's waarvan er 90 operationeel zijn aangeboden aan de Navo. Om bij uitzendingen te kunnen worden ingezet moet een F-16 voldoen aan de actuele standaarden. Dit

geldt zowel voor vliegtuiggebonden als voor niet-vliegtuiggebonden systemen. De kwantitatieve behoefte aan het vliegtuiggebonden deel van het HMCS bedraagt dan ook 90 stuks. Om de benodigde flexibiliteit te behouden en te kunnen inspelen op een besluit over de vervanging van de F-16 zal in contracten met fabrikanten een vast aantal van 72 systemen worden bedongen met een optie op nog eens 18 systemen. Afhankelijk van de besluitvorming over de vervanging van de F-16 zal worden bezien of de optie werkelijk moet worden benut. Deze benadering is eerder verwoord in mijn brief van 12 november 2004 over de F-16 Modificatie M-5 (kamerstuk 27 487 nr. 5).

Het niet-vliegtuiggebonden deelsysteem betreft de vliegerhelm met daarop gemonteerd het HMCS-richtmiddel. De montage van het HMCS-richtmiddel vergt geruime tijd en bovendien moet het systeem per individuele vlieger worden afgesteld. HMCS-richtmiddelen kunnen dan ook niet op een eenvoudige en snelle wijze tussen verschillende vliegerhelmen worden uitgewisseld. Het voltallige operationele bestand aan F-16 vliegers moet kunnen beschikken over het HMCS. In totaal zijn, inclusief een kleine reserve, 110 stuks vliegerhelmen met het HMCS-richtmiddel nodig.

Investeringskosten

De budgettaire planning voor het project F-16 HMCS is als volgt:

Project HMCS	2006	2007	2008	2009	Tot. M€
Investeringsen	2,0	9,0	9,0	4,0	24,0
Totalen	2,0	9,0	9,0	4,0	24,0

Personeelexploitatie

De invoering van het HMCS leidt niet tot een aanvullende behoefte aan personeel. Er worden geen andere gevolgen voorzien dan aanpassingen van de huidige opleidingen voor vliegend en technisch personeel.

Materieelexploitatie

De inbouw van het vliegtuiggebonden systeem zal in eigen beheer worden uitgevoerd. Vanwege de geavanceerde elektronica in het HMCS wordt voor de materieelexploitatie rekening gehouden met jaarlijkse kosten van € 480 duizend.

Arbeidsomstandigheden en milieu

Er worden geen gevolgen voorzien voor de arbeidsomstandigheden en het milieu.

Voortzetting van het project

Ik zal de Directeur Defensie Materieel Organisatie mandateren om op korte termijn een aanvang te maken met de verwerving zodat in 2006 de eerste HMCS-systemen al in gebruik kunnen worden genomen.

De Staatssecretaris van Defensie,
C. van der Knaap